

Klasifikace zaměstnání ponovu

Česká statistika reaguje na požadavky Evropské unie. Postupně přechází na nový mezinárodní standard klasifikace zaměstnání, což není vždy snadné.

Statistici řeší obtížný úkol. Budou muset na Eurostat odevzdat údaje o struktuře mezd za rok 2010 již v novém standardu ISCO-08. Uprostřed referenčního roku se to zdá skoro nemožné. Copak by respondenti dokázali převést do nové klasifikace všechny své zaměstnance v jeden okamžik? Navíc se dá předpokládat zmatek, který by mohl poškodit údaje o mzdových úrovních v jednotlivých zaměstnáních. Ty jsou přitom jedním z nejcennějších a nejvíce požadovaných výsledků. Nejlepší řešením bylo proto zůstat u staré dobré verze klasifikace zaměstnání KZAM-R, která je v podnicích známá a její kvalita je zajištěna (více jak 99 % všech in-

dividuálních údajů bývá kódována až na 5místné, tj. nejpodrobnější, úrovni). Údaje roku 2010 budou pak pro Evropskou unii převedeny detailním převodníkem.

Uživatelé budou moci postupně využívat ve všech statistických úlohách klasifikaci CZ-ISCO, která naplňuje požadavky nařízení Evropské komise (č. 1022/2009) a doporučení Evropské komise (č. 824/2009). Dokonce i úřady práce podle ní začaly kódovat volná místa. Také při vyhodnocování údajů ze Sčítání lidu, domů a bytů 2011 (SLDB) je využit nový evropský standard. Zaměstnání jsou v něm popisována slovně a je třeba je pro statistické zpracování

Ví kuchař Jaroslav Kohout, co musí řešit jeho zaměstnavatel?

nejprve překódovat. K tomu slouží automatické procesy, které pracují s Rejstříkem pojmů. Ten byl upraven tak, aby vyhovoval pro účel SLDB.

Pomůcky a školení

Spolu se systematickou částí CZ-ISCO byly zveřejněny další materiály: Vysvětlivky a Metodická příručka popisující základní principy a logiku klasifikace spolu s vysvětlením odlišností od minulé verze KZAM. Doplnující materiály a praktické elektronické nástroje ulehčí práci respondentům s překódováním jejich zaměstnanců. Např. Hypertextový vyhledávač CZ-ISCO (ve formátu MS-EXCEL) umožňuje jednotlivé vyhledávání kategorií (kódů) zaměstnání ke klíčovému slovu. Tato pomůcka slouží uživatelům, kteří potřebují zařadit do nové klasifikace individuální pracovní pozice. Kromě toho byl zpracován obsáhlý Rejstřík pojmů, který kromě názvů jednotlivých

kódů obsahuje alternativní názvy zaměstnání, resp. jejich synonyma. Rejstřík není veřejnosti běžně dostupný, ale je možné ho získat na vyžádání od Metodického centra CZ-ISCO.

Jednou z nejdůležitějších částí projektu směřujícího k hladkému zavedení nové klasifikace bylo proškolení všech pracovníků, kteří s tímto nástrojem budou pracovat. Vzdělávání se celkem zúčastnilo 549 osob nejen z ČSÚ, ale i Ministerstva práce a sociálních věcí ČR, Ministerstva financí ČR a jiných státních organizací. Přechod na novou verzi klasifikace zaměstnání je totiž neobtížnější u strukturální mzdové statistiky, která čerpá ze dvou polo-administrativních zdrojů sbírajících data čtvrtletně nebo pololetně (Informační systém o platu a služebním příjmu MF a Informační systém o průměrném výděлку MPSV).

Dalibor Holý, Jitka Erhartová
odbor statistiky trhu práce
a rovných příležitostí

Národní klasifikace CZ-ISCO

Mezinárodní standard, který vypracovala Mezinárodní organizace práce (ILO) pod zkratkou ISCO-08, se v českých podmínkách úspěšně adaptoval. Jeho detailnějším rozpracováním vznikla národní klasifikace CZ-ISCO. Při adaptaci se dbalo na dvě věci: co nejkvalitnější překlad z anglického originálu včetně zohlednění národních zvláštností a štěpení 4místných kódů mezinárodního standardu na menší kategorie zaměstnání, tj. 5místné kódy. To se však neprovádělo u všech 4místných kódů. Pouze u těch, které byly předem vytipovány jako příliš obsažné a zahrnující práce, u nichž bylo možné diferencovat a odlišit navzájem se nepřekrývající kategorie zaměstnání. V ostatních případech byl vytvořen pouze jeden 5místný kód a jeho název se shodoval s názvem 4místného kódu. Před samotným zavedením nové klasifikace bylo dohodnuto maximálně sjednotit praxi v různých statistických zjišťováních. Do roku 2010 se totiž kódování provádělo v různých šetřeních odlišnými způsoby. Od roku 2011 tedy všechny statistické zdroje již používají stejný výchozí seznam zaměstnání, striktně založený na rozšířené verzi mezinárodní klasifikace.

Všechny podpůrné materiály je možné nalézt na speciálně vytvořených webových stránkách:

<http://www.ispv.cz/cz/Metodicke-centrum-CZ-ISCO.aspx>